

מָה אֲדִיר שְׁמֶךָ בְּכָל הָאָרֶץ / תהילים פרק ח'

שאול יונתן וינגורט

האדם הוא היצור החלש ביותר, ואיננו נחשב לעומת השמים וכל צבאם. האדם חסר רק מעט מא־להים, והכל נתונים תחתיו, הצאן והבקר, החיות והעופות והדגים, והוא עובר גם ארחות ימים. בשני המופעים הללו יכול האדם וצריך הוא להאדיר את שם ה' בכל הארץ.

במזמור

יש שני חלקים, שהפתיחה והסיום בהם זהים: ה' אֲדִינֵנוּ מָה אֲדִיר שְׁמֶךָ בְּכָל הָאָרֶץ.

החלק הראשון (כ"ד. 31 מילים) מתאר את חולשת האדם לעומת גרמי השמים, והחלק השני (ר"י. 33) מתאר את ממשלתו של האדם על כל מה שבארץ ובימים. במוקד המזמור (ה) שתי שאלות על האדם: מָה אֲנֹשׁ כִּי תִזְכְּרֵנוּ, וּבֶן אָדָם כִּי תִפְקְדֵנוּ.

ה"אנוש" הוא האדם בחולשתו – ועליו השאלה היא מָה אֲנֹשׁ כִּי תִזְכְּרֵנוּ?! ומדוע הודו של ה' איננו על השמים, אלא כוחו מתבטא דווקא כאשר האדם קורא בשמו, דווקא כאשר העולל והיונק – חסרי הישע האנושי – קוראים בשם ה' ומשביתים את האויב והמתנקם.

"בן אדם" הוא בחוזקו – ועליו השאלה היא: וּבֶן אָדָם כִּי תִפְקְדֵנוּ?! האדם החזק שחסר לו רק מעט מלהיות אֱלֹהִים, האדם ששולט בכל הברואים, והכל תחת רגליו, דווקא בחוזקו הוא קורא בשם ה' ומגלה ששמו אדיר בכל הארץ.

שני מופעים – הראשון, הוא מופע של אנוש, והשני הוא מופע של בן אדם, ושניהם קוראים בשם ה', ומאדירים את שמו בכל הארץ.

בשני המופעים הללו נפגשנו בשני הפרקים המתארים את בריאת העולם. בפרק הראשון, האדם הוא סוף מעשה, ולאחר שנבראו השמים והארץ וצבאם נאמר (בראשית א, כ"ז): וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כְּדְמוּתֵנוּ, וַיְרִדוּ בְדָגַת הַיָּם וּבְעוֹף הַשָּׁמַיִם וּבְבְהֵמָה וּבְכָל-הָאָרֶץ וּבְכָל-הָרֶמֶשׂ עַל-הָאָרֶץ. וַיִּבְרָא אֱלֹהִים | אֶת-הָאָדָם בְּצַלְמוֹ, בְּצֶלֶם אֱלֹהִים בָּרָא אֹתוֹ זָכָר וּנְקֵבָה בָּרָא אֹתָם. האדם

(א) לִמְנַצַּח עַל הַגִּתִּית מְזֻמֹּר לְדָוִד.

(ב) ה' אֲדִינֵנוּ מָה אֲדִיר שְׁמֶךָ בְּכָל הָאָרֶץ.

אֲשֶׁר תִּנְהַ הוֹדֶךָ עַל הַשָּׁמַיִם.

(ג) מִפִּי עוֹלָלִים וַיִּנְקִים יִסְדֶּתָ עוֹ לַמַּעַן צוֹרְרֶיךָ.

לְהַשְׁבִּית אוֹיֵב וּמִתְנַקֵּם.

(ד) כִּי אֲרָאָה שְׁמִיךָ, מִצְּשֵׁי אֲצַבְעֹתֶיךָ.

יִרְחַ וּבֹכְבִים אֲשֶׁר בּוֹנֵנֶתָה.

(ה) מָה אֲנֹשׁ כִּי תִזְכְּרֵנוּ,

וּבֶן אָדָם כִּי תִפְקְדֵנוּ.

(ו) וַתַּחֲסְרֵהוּ מַעַט מֵאֱלֹהִים,

וּכְבוֹד וְהִדָּר תַּעֲטֹרָהוּ.

(ז) תִּמְשִׁילֵהוּ בְּמִצְשֵׁי יָדֶיךָ,

כָּל שִׁתֶּה תַּחַת רַגְלָיו.

(ח) צַנְה וְאַלְפִים בָּלֶם,

וְגַם בַּהֲמוֹת שָׂדֵי.

(ט) צפור שמים ודגי הים,

עבר ארחות ימים.

(י) ה' אדנינו מה אדיר שמך בכל הארץ.

הוא האדם השלם, זכר ונקבה, שנברא בצלם אלהים, ועליו ניתן לקרוא את הפסוקים: ותחסרהו מעט מאלהים, וכבוד והדר תעטרהו. תמשילהו במעשי ידך, כל שתה תחת רגליו.

בפרק השני, לעומת זאת, האדם נברא חסר בעולם חסר (בראשית ב ה-כג): וכל שיח השדה טרם יהיה בארץ, וכל עשב השדה טרם יצמח, כי לא המטיר ה' אלהים על הארץ, ואדם אין לעבד את האדמה... וייצר ה' אלהים את האדם עפר מן האדמה ויפח באפיו נשמת חיים, ויהי האדם לנפש חיה. ה' אמר: לא טוב היות האדם לבדו אעשה לו עזר כנגדו, ורק אז נאמר שהוא יצר את החיות והעופות ולא מצא לאדם עזר כנגדו עד שהוא בנה את הצלע אשר לקח מן האדם לאשה. כאן צוה ה' את האדם ציווי אחד: מכל עץ הגן אכל תאכל. ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו, כי ביום אכלך ממנו מות תמות. למעשה, אכלה האשה מעץ הדעת: ותקח מפריה ותאכל, ותתן גם לאישה עמה ויאכל. האדם התגלה בחולשתו, וכך שהנחש גובר עליו, והוא לא מושל עליו.

על מופע זה מתאים התיאור בפתחת המזמור עם התמיהה: ה' אדנינו מה אדיר שמך בכל הארץ, אשר תנה הודך על השמים. מפני עוללים וינקים יסדת עז למען צורריך, להשבית אויב ומתנגם. כי אראה שמיה, מעשי אצבעתיך, ירח וכוכבים אשר כוננתה. מה אנוש כי תזכרנו?! הרי ישנם ברואים שלמים, כשמים ירח וכוכבים, ומדוע תזכור את האדם ותבקש מעוללים ויונקים להאדיר את שמך? תנה הודך על השמים!

אין הכרעה במזמור שלנו בין שני המופעים של האדם. ברור לדוד שגם בגדולת האדם וגם בחולשתו, הוא זה שצריך להאדיר את שם ה' בארץ.

נראה, שהבנה זו התחדדה אצל דוד כאשר הוא ברח משאול אל אכיש מלך גת (שמו"א כא, יב-טז): ויאמרו עבדי אכיש אליו הלוא זה דוד מלך הארץ, הלוא לזה יענו במחלות לאמר הבה שאול (באלפו) [באלפיו] ודוד (ברכבתו) [ברכבתיו]. וישם דוד את הדברים האלה בלבבו, וירא מאד מפני אכיש מלך גת. וישנו את טעמו בעיניהם ויתהלל בידם (ויתו) [ניתו] על דלתות השער ויורד רירו אל זקנו. ויאמר אכיש אל עבדיו הנה תראו איש משתגע למה תביאו אותו אלי. חסר משגעים אני כיהבאתם את זה להשתגע עלי הזה יבוא אל ביתי.

מחד, דוד הוא המכה רכבות, המכה את גלית הגתי. ומאידך, דוד הוא איש משתגע שאינו בא אל הבית. ייתכן, שכאן שר דוד למנצח על הגתית, מתוך ההבנה שהתחדדה בגת על שני המופעים של האדם.

אם כן, מזמור זה מבטא את הכרת דוד בכך, שבשני המופעים שלו הוא צריך להאדיר את שם ה' בכל הארץ, ולפעמים השבתת האויב והמתנגם היא דווקא כאשר האדם מבטא את חולשתו.

להאזנה לשיעור על פרק ח':

peneyhamenora.com/tehilim/8

או חפשו באפליקציות הפורדקאסטים

"שיעורים בספר תהילים".

